

Item eadem die celebris memoria sanctæ urbis Jerusalem a Christianis recuperatæ, et ex potestate paganorum ereptæ. In hujus rei memoriam eadem die celebratur missa ut sequitur. *Introitus*: Lætare Jerusalem. Kyrie eleyson. Cunctipotens genitor Deus, *Oratio*: Omnipotens sempiterno Deus, qui virtute tua mirabili Jerusalem civitatem tuam de manu paganorum eruisti, et Christianis tradidisti, adesto nobis, quæsumus, propitius, ut qui sanctam solemnitatem annua recolimus devotione, ad supernæ Jerusalem gaudia pervenire mereamur. Per Dominum, etc. *Epistola*: Surge, illuminare, Jerusalem, etc. *Alleluia*: Dies sanctificatus cum *Graduali*: Omnes de Saba, etc. *Evangelium*: Cum intraret Jesus Jerosolymam, etc. *Credo in unum. Offertor.*: Dexterâ Domini, etc. *Secreta*. Hanc quæsumus, Domine, hostiam, quam tibi supplices offerimus, dignanter suscipe, et ejus mysterio dignos nos effice, ut qui de Jerusalem civitate, de manu paganorum eruta, hanc diem celebrando agimus, cœlestis Jerusalem concives fieri tandem mereamur. Per Dominum, etc. *Communio*: Jerusalem, surge, etc. Quod sumpsimus, Domine, sacrificium ad corporis et animæ nobis proficiat salutem, ut qui de civitatis tuæ Jerusalem libertate gaudemus, in cœlesti Jerusalem hæreditari mereamur. Per Dominum, etc.

VIII. Idus Augusti celebratur Transfiguratio Domini in monte Thabor: *Introitus, et missa per totum*: Benedicta sit sancta, etc. *Oratio*: Deus, qui hodierna die Unigenitum tuum mirabiliter transformatum cœlitus utriusque Testamenti Patribus revelasti, da nobis, quæsumus, beneplacitis tibi actibus ad ejus semper contemplandam pertingere gloriam, in quo tuæ paternitati bene complacuisse es testatus. Per Dominum, etc. *Secreta*: Suscipe, quæsumus, Domine sancte Pater omnipotens, munera quæ pro gloriosa Filii tui transfiguratione deferimus: et concede propitius ut a temporalibus liberemur incommodis et gaudiis connectamur æternis. Per Dominum, etc. *Communio*: Deus, qui hanc diem incarnati Verbi tui transfiguratione, tuaque ad eum missa paternitatis voce consecrasti; tribue, quæsu-

mus, ut divinis alimonis in ejus mereamur membra transformari, qui hæc in sui memoriam fieri præcepit Jesus Christus, Filius tuus, Dominus noster, qui tecum, etc.

XI. Kalend. Decemb. Præsentatio beatæ Mariæ Virginis in templo. Unde hæc dicitur oratio in eodem templo. *Oratio*: Deus, qui sanctam Dei Genitricem, templum Spiritus sancti, post triennium in hoc templo Domini præsentari voluisti; respice ad devotam tibi plebem, et præsta ut qui ejus præsentationis festa veneramur, ipsi templum in quo habitare digneris efficiamur. Per Dominum, etc.

Sequuntur aliqui versus, qui in locis sanctæ civitatis diversis leguntur. Et quidem

I. In superliminari ecclesiæ Sancti Sepulcri, sic:
Quid mulier ploras? en, jam, quem quæris, adoras.
Me dignum recoli, jam vivum tangere noli.

II. Extra in introitu Calvariæ, ita:
Hic locus insignis Calvaria sanctus habetur,
Pro duce, pro pretio, pro cruce, pro lavacro.
Nempe Jesu cruor, et titulus, sacra corporis unda,
Nos salvat, redimit, protegit, atque lavat.

III. Intus ad depositionem Domini, hoc modo:
A charis caro chara Dei lacrymata levatur
A cruce; pro miseris rex pius hæc patitur.

IV. Intus prope ad Domini sepulturam, taliter:
Conditur in tumulo conditus aromate Christus,
Tollitur ad superos meriti moderamine justus,
Gaudet homo, trepidant manes, gemit omnis abyssus.
Est excessus Adæ, Christo veniente, remissus.

V. Item ibidem, sed per medium, hunc in modum:
Sub tumulo lapidis dum sic Christus tumulatur,
Ejus ad exsequias homini cœlum reseratur.

VI. In loco Nativitatis Domini. Itidem
Angelicæ lumen virtutis, et ejus acumen,
Hic natus vere Deus est de Virgine matre.

VII. In superliminari introitus interioris ad sepulcrum Domini.
Christo surgenti locus, et custos monumenti,
Angelus, et vestis, fuit, estque redemptio testis.

Alios plures versus per Historiæ contextum descripsimus.

ANONYMI

BREVIS NARRATIO BELLII SACRI.

(MARTENE, *Ampl. Coll.*, V, 536, ex ms. cod. Florinensi.)

TITULUS SEQUENTIS OPERIS.

Historiam parvis scriptis tenet ille libellus;
Ut fuit urbs capta a Francorum gente Nicæa,
Pro qua Francorum ceciderunt millia centum,
Quos Solyma stravit, princeps dum victus abivit.

D Quodque labore famis bello plures cecidere,
Urbem qui claram vicerunt Antiochenam,
Et qui Jerusalem venerunt pacis ad urbem,
Ac Turcos sancto Domini pepulere sepulcro,

Auxilio Domini sedesque; sit inelyta regni,
 Hoc regno reges reprimens populosque rebelles.
 Hac pugna belli quicumque fuere perempti,
 Quique labore viæ peregrinantes obiére,
 Christi militiæ cœli jungantur in arce.
 Hoc regnum solo Godefridus dux habet anno.
 Annos octodecim Balduinus eam regit urbem.
 Hi duo Germani digni diademate regni,
 Militia clari, fortes, bello metuendi,
 Pauca gente sua gesserunt prælia multa.
 Illis infestas sternentes cæde catervas,
 Perque Deum fortes fuerant Babylonis in hostes
 Dilataverunt regnum, quod tunc habuerunt

A In regno Christi, nunc sint sine fine beati.
 Imperium quorum cognatus sumpsit eorum
 Alter Balduinus morum probitate decorus,
 Quod per quindenos rexit feliciter annos,
 Excepto solo quo captivus fuit anno.
 Regnat pro socero Volco comes Andegavensis,
 Hic in tredecimo regni defungitur anno.
 Post patrem ternis Balduinus tertius annis,
 Præfectus regno jam nomine clarus avito.
 Qui compilavit simul et conscribere fecit
 Hoc opus, æternæ sibi sit retributio vitæ.
 Incipit historia Nicæna vel Antiochena,
 Urbis præclaræ necnon Jerosolymitanæ.

BREVIS NARRATIO BELLI SACRI.

1. Anno incarnati Verbi millesimo nongentesimo septimo occidentales populi, dolentes loca sancta Jerosolymis a gentilibus profanari, et Turcos etiam terminos Christianorum jam multa ex parte invasisse, innumerabiles una aspiratione moti, et multis signis sibi ostensis, alii ab aliis animati, duces, comites, potentes, nobiles et ignobiles, divites et pauperes, liberi et servi, episcopi, clerici, monachi, senes et juvenes, etiam pueri et puellæ, omnes uno animo, nullum ullo angariante, undique concurrunt, ab Hispania, a Provincia, ab Aquitania, a Britannia, a Scotia, ab Anglia, a Northmannia, a Francia, a Lotharingia, a Burgundia, a Germania, a Langobardia, ab Apulia, et ab aliis regnis, et virtute et signo sanctæ crucis signati et armati ultum ire parant injurias Dei in hostes Christiani nominis. Et quanto quisque hætenus ad exercendam mundi militiam erat pronior, tanto nunc ad exercendam ultro Dei militiam sit promptior, firmissima pace interim ubique composita, et primo Judæos in urbibus in quibus erant aggressi, eos ad credendum Christo compellunt, credere nolentes bonis privant, trucidant aut urbibus eliminant; aliqui post ad Judaismum revolvuntur.

2. Eminebant in hoc Dei hostico dux Lotharingiæ Godefridus et fratres ejus Eustachius et Balduinus, Balduinus comes Montensis, Robertus comes Flandrensis, Stephanus comes Blesensis, Hugo frater regis Francorum, Robertus comes Northmanniæ, Raimundus comes Sancti Ægidii, Boiamundus dux Apuliæ.

3. Exercitus Dei aggressus terminos paganorum viriliter agit, primumque eis fuit bellum ad pontem Phaphar fluminis ix Kal. Martii, ubi multi Turcorum occisi sunt.

4. Secundum eis fuit bellum apud Nicæam iii Nonas Martii, in quo etiam pagani victi sunt. Capta ergo Nicæa, capta etiam Laodicia, cum essent plus quam ccc millia armatorum in exercitu Christianorum, tanta eis omnium rerum suppetebat copia, ut aries uno nummo, bos vix duodecim nummis venderetur.

(1) Pars Syriæ. EDIT.

B 5. Obsessa Antiochia, in tantum attenuati sunt Christiani propter omnium rerum penuriam, ut in toto exercitu vix centum boni equi invenirentur. Et tamen quamvis ea desperatione rerum multi se substraxerint, multi etiam repatriaverint, nono obsidionis mense capta Antiochia. Christiani a paganis versa vice obsessi, tanta fame afflicti sunt, ut vix aliqui ab humanis carnibus se abstinerent: sed confortati a Deo per inventam ipsius lanceam a tempore apostolorum non visam, ipsa lancea ipsos præcedente, obsessi obsessoribus concurrerunt quarto Kal. Julii, et hoc tertio bello victoriam adepti sunt.

6. Quartum bellum fuit eis in Romania Kalendis Julii et ibi Turci victi sunt.

C 7. Commissa Antiochia duci Boiamundo, Christiani propter vitandum tædium et famem, et maxime propter discordias principum proficiscuntur in Syriam et expugnatis Marra et Barra urbibus Sarracenorum, et multis regionum castellis, tanta ibi rursum fame affecti sunt, ut corpora Sarracenorum jam fentia comedere compulsi sint.

8. Exercitus Dei divino monitu in interiora Hispaniæ (1) profectus larga Dei manu refocillatus est, quia cives et castellani illius regionis legatos cum multis donariis ad eos præmittebant, parati etiam oppida vel urbes eis tradere, a quibus Christiani, securitate accepta, et indicto urbibus tributo, interim etiam multis eorum qui se substraxerant ad eos apud Tyrum recurrentibus, tandem perveniunt Jerusalem, eaque obsessa cum laborarent pro victus et maxime pro aquæ penuria, omnes ex communi decreto nudis pedibus quotidie orando circuibant urbem.

9. Octavo ergo talis humiliationis die, obsidionis autem die 59, capta est Jerusalem Idus Julii in vi feria, et in templo Salomonis et in porticu ejus Christiani cum paganis sexto bello conserto, tanta in eis cæde debacchati sunt, ut in sanguine occisorum equitarent usque ad genua equorum.

10. Cum ordinatum esset qui Jerusalem deberet retinere, principibus jam de patriando agentibus, ecce rex Sarracenorum ad debellandos eos venit

Ascalonam cum centum millibus equitum et quadringentis millibus peditum. Quibus cum occurrisset exercitus Domini, in quo non plus quam quinque millia equitum et quindecim millia peditum erant, Deo pro servis suis ad se clamantibus pugnante, et nube eos ab aestu solis defendente, Sarraceni solo Christianorum impetu territi, omnes projectis armis fugerunt, et in hoc sexto bello, iv Kalendas Augusti facta, cæsa sunt centum millia paganorum. In porta vero Ascalone suffocati sunt duo millia, et eorum qui in mari perierunt, et qui inter spineta silvarum consumpti sunt, numerus nescitur.

11. Duce Godefrido electo ad principandum remanentibus in Jerusalem, cæteri principes repatriant. Capta est autem Jerusalem post annos circiter quadringentos sexaginta ex quo sub Heraclio imperatore secunda vice capta possessa est a Sarracenis. Et post hæc quinto anno Jerosolymitæ Accaron urbem capiunt, et in sequenti anno innumerabilem paganorum multitudinem gloriosa victoria terunt.

12. Et post hæc omnia xviii anno Balduinus (2) Jerosolymorum rex a Sarracenis capitur, qua de re mente excedentes, undique versum evocati, ad sexaginta millia conglomantur, ut Christianos a finibus suis exterminent, et apud Ascalon impedimenta sua commendant, scilicet uxores, soboles et victualia. Christiani in arcto positi, nihil spei nisi in Deum habentes, exemplo Ninivitarum utriusque sexui jejunium indicunt, pueris etiam infantibus lactentibus, universo quoque pecori pabula negantur. Dies pugne indicitur, procedunt Christi cum militibus et peditibus vix tria millia aestimati, principes gradiuntur in fronte, scilicet patriarcha pro vexillo of-

A ferens crucem Christi, abbas olim Cluniacensis Pontius proferens lanceam transfixam in latere Christi. Episcopus Bethleemites ferens in pixide lac sanctæ Mariæ perpetuæ virginis. Sarraceni vero quaque versum effusi ex omni latere in orbem circumcingunt Christianos, ne quis possit effugere [*al.* evadere]. Dum ita in procinctu hærent Christiani, vident Deo sibi auspice splendorem scisso aere super paganos subito cecidisse, sed non prosperum, sed satis nocivum, quamvis hunc ipsi Sarraceni non viderint. Illico enim omni virium robore enervati, passim fugientes cæduntur, non solum a viris, sed etiam a pueris et feminis. Perierunt in bello septem millia, submersi sunt in aquis quinque millia.

13. In secundo autem anno post hæc Tyrus, Hebræa lingua Sur dicta, urbs maritima Phœnicis, et antiqua, in corde maris sita, Sydoniorum colonia, negotiatio maris, emporium totius orbis, vaticinio prophetarum celebrata, et carminibus poetarum inclyta, olim quidem insula, sed a Nabuchodonosor vel ab Alexandro propter expugnationem multis in brevi freto aggeribus comportatis, terra continens facta, pridem a Nabuchodonosor expugnata, et partim captivata, et postea ab Alexandro penitus usque ad solum diruta et destructa, sed juxta prophetas per septuaginta annos reædificata, et in antiquum statum restituta, nostris modo temporibus in fine mundi a Christianis terra marique obsessa capitur, et Christi imperio subjugatur. In tertio anno post hæc Balduinus rex Jerusalem, data redemptione, a Sarracenis dimittitur. Et in quarto anno post hæc, nepos supradicti regis a Sarracenis capitur, et in modum ligni per mediam secatur.

(2) Cod. in marg. : *Iste Balduinus rex fuit filius Hugonis comitis de Reitesta.*

VERSUS DE VIRIS ILLUSTRIBUS DIOECESIS TARVANENSIS

Qui in sacra fuere expeditione.

(MARTEN. *ibid.*, ex ms. illustrissimi domini Chauvelin, regionum sigillorum custodis.)

Contigit in nostris quiddam Tarvenna diebus,
Unde Deo laudes immensas reddere debes,
Qui dignando tuos elegit parrochianos,
Quos Hierosolymæ reges dedit et patriarchas.
Primo Godefridus, Balduinus vero secundus,
Ejusdem frater. Post hunc regnavit uterque
Filius Eustachii comitis, quos nobilis Ida,
Spem tuæ genti feliciter edidit omni.
Primus Evermarus sedit patriarcha sepulcri,
Post hunc Arnulfus oriundus uterque Cickes,
Præfuit et templo tuus archidiaconus ante
Vir probus et sapiens et religiosus Achardus.

D Inde potestates alii tenere minores.
Falkemberga suum dedit Hugonem dominum, qui
Obtinuit totam regionem Tyberiadis.
Harbel Ramensis fit princeps Cæsariensis.
Eustachius notus miles, cognomine *Gernirs*,
Fulcho Gisenensis urbem tenuit Baruth, in qua
Antistes sedit Balduinus Boloniensis,
Et castrum quoddam quod Sancti dicitur Abraham
Hugo Rebecensis tenuit miles generosus.
Hi reges, hi pontifices, dominique fuere
In Jerosolyma, nec non in finibus ejus
Quas, Tarvenna, tuus emisit pontificatus.